

το βήμα των σπουδαστών

Η ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ αποτελεί εδώ και καιρό το σημείο έρευνας πολλών ακαδημαϊκών που ασχολούνται με την επιστήμη του management. Τα όλο και μεγαλύτερα προβλήματα των παγκοσμιοποιημένων πλέον εταιρειών οδηγούν σε αναζήτηση νέων προτάσεων και λύσεων που θα προκαλέσουν οικονομίες κλίμακας και θα εδραιώσουν τη θέση τους σε ένα όλο και συχνότερα αβέβαιο και μεταβαλλόμενο εξωτερικό περιβάλλον.

Άλλη μια αφορμή για μια τέτοια συζήτηση στη διαχείριση της γνώσης αποτελεί το βιβλίο των **Yves Doz, Jose Santos** και **Peter Williamson** («Από το παγκόσμιο στο μετα-εθνικό: Πώς οι εταιρείες κερδίζουν στην οικονομία της γνώσης»). Αυτό που προτείνουν οι τρεις ακαδημαϊκοί της διδασχίας για ομάδα INSEAD δεν είναι τίποτε άλλο από τη μετεξέλιξη των σημερινών επιχειρήσεων σε μετα-εθνικές (metanational companies). Αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις πρέπει να μετεξελιχθούν σε συμπλέγματα με πρωτίστως χαλαρή ιεραρχία. Αυτό που θα επιτύχουν είναι να αντλούν από κάθε γωνιά της Γης τις διάφορες γνώσεις που θα τους δώσουν το απαραίτητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Ως τώρα, οι πολυεθνικές δεν έκαναν τίποτε άλλο από το να παίρνουν φθηνές πρώτες ύλες και εργατικά χέρια μέσω των θυγατρικών τους. Αυτό που δεν έκαναν ως τώρα είναι να αντλούν ιδέες και καινοτομίες που θα τις καταστήσουν πιο ανταγωνιστικές. Ο στόχος, δηλαδή, είναι να εγκαθιδρύσουν μια κουλτούρα «παγκόσμιας μάθησης», η οποία θα επιφέρει την όλη στρατηγική της επιχείρησης.

Βασική, όμως, παράμετρος μιας μετα-εθνικής εταιρείας είναι η «ά-κεντρη» δομή της. Αυτό, δηλαδή, που πρέπει να κάνει μια επιχείρηση είναι να διασπείρει τις λειτουργίες της. Κάτι τέτοιο σημαίνει ελαχιστοποίηση του χωροταξικού και λειτουργικού κόστους της εταιρείας.

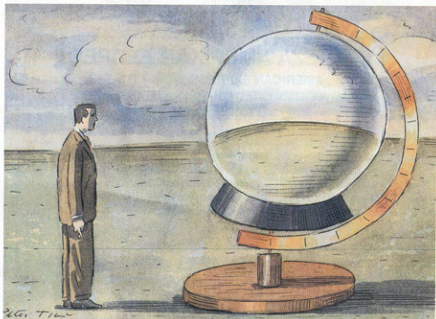
Όλα αυτά, βέβαια, θα γίνουν σε πε-

ρίπτωση που η εταιρεία αναπτύξει διάφορες συγκεκριμένες ικανότητες. Πρώτα από όλα, πρέπει να ανακαλύπτεται και ανχνεύεται οποιαδήποτε γνώσεις και καινοτομίες σπουδίστηκε και αν αυτές βρίσκονται. Αλλά όχι μόνο αυτό! Όλα αυτά τα σημαντικά στοιχεία που θα αντλή από το παγκόσμιο πια χωριό πρέπει να τα συνθέτει και προσαρμόζει στις ανάγκες της. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να γίνει μόνο με virtual δομές επικοινωνίας ανάμεσα στα πολλά μικρά κέντρα της. Αν όλα αυτά πραγματοποιηθούν, τότε μόνο θα καταστεί ικανή και η ίδια να μετατρέψει τη γνώση σε πραγματικά οικονομικά αποτελέσματα (μειστοποίηση κέρδους-ελαχιστοποίηση κόστους). Κυρίως, όμως, πρέπει το top management της εταιρείας να διακατέχεται από καινοτόμο και συνάμα «κομμοπολιτικό» πνεύμα, έτσι ώστε να παραμένει ανοικτό σε νέες προτάσεις χωρίς προκαταλήψεις.

Ο CEO, ουσιαστικά, πρέπει να συνδυάσει και συναρμόσει την επιχειρησή του με βάση δύο τύπους οργανώσεων.

Από τη μια, να περάσει το μήνυμα ενός learning organization και, από την άλλη, ενός οργανισμού που θα είναι πρόθυμος να επανασχεδιάσει τις επιχειρησιακές διαδικασίες. Ισως πολλοί αναρωτηθούν αν υπάρχουν σήμερα κάποιες μετα-εθνικές εταιρείες. Η απάντηση είναι μάλλον ναι, αφού εταιρείες-κολοσσοί όπως η Nokia και η Yamaha αναπτύχθηκαν υιοθετώντας αυτό το πρότυπο. Η Φινλανδία, ασφαλώς, δεν θα ήταν ο καλύτερος τόπος για την ίδρυση μιας εταιρείας καντπς τηλεφώνων, ούτε βεβαίως και η Ιαπωνία για την κατασκευή πάνων.

Πάρ' όλα αυτά, οι εν λόγω εταιρείες, έχοντας αναπτύξει διαφορετική κουλτούρα, κατόρθωσαν να αναπτυχθούν. Αυτό που δεν έχουν καταφέρει ως τώρα είναι να δημιουργήσουν πολυκεντρικό σύστημα διοίκησης και αυτή είναι η μεγάλη πρόκληση. Γι' αυτό οι συγγραφείς αναγνωρίζουν ακόμη περιθώρια προσαρμογής τους στο νέο περιβάλλον. Σε συχνές συνεντεύξεις τους, οι τρεις ακαδημαϊκοί υπογραμμίζουν τη νέα θέαση

τους για τον κόσμο των επιχειρήσεων τον 21ο αιώνα. Οι πολυεθνικές πρέπει να αντιμετωπίσουν τον κόσμο ως τεράστια αλλά αδόμητη βιβλιοθήκη γνώσης.

Από εκεί πρέπει να αντλήσουν τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν την τεχνολογία, τα δίκτυα διανομής, τους προμηθευτές και τους πελάτες. Όλες αυτές οι εταιρείες που γεννήθηκαν σε «λάθος μέρος» (π.χ. Nestle, Nokia) πρέπει όχι μόνο να διασχίζουν τα σύνορα, αλλά να τα υπερβαίνουν. Αντιθέτως με τις πολυεθνικές, οι μετα-εθνικές πρέπει να μην επικεντρώνονται στην ομοιομορ-

φία, αλλά στη μοναδικότητα συγκεκριμένων περιοχών και ανθρώπων. Συνυψίζοντας, αυτές οι εταιρείες πρέπει να απαντούν σε ένα και μόνο ερώτημα: «Όλες οι γνώσεις που χρειάζομαι για να αναπτυχθώ μήπως βρίσκονται ήδη γύρω μου κι εγώ δεν μπορώ να τις δω».

Πρέπει, λοιπόν, να απαλλαγθούν από μωκδικές και πατριωτικές αντιλήψεις. Ο κόσμος είναι πλέον θύλακος γνώσης προσβάσιμος στους πάντες. Η μάχη θα κριθεί στο ποιος θα καταφέρει να αποσπάσει έγκαιρα την πολυτιμότερη γνώση. Οι καταναλωτές διψούν για νέα προί-

όντα και είναι διατεθειμένοι (παραινόμενοι βέβαια και από το μάρκετινγκ) να πληρώσουν πολλά για να τα αποκτήσουν. Το μόνο που πρέπει να γίνει είναι αυτά τα προϊόντα να αναπτυχθούν. Αν αυτό γίνει, οι εταιρείες που θα επιβιώσουν σε μετα-εθνικές θα μεταεπιβιώσουν σε μετα-εθνικές.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΛΑΣΣΗΣ

Δευτεροετής φοιτητής του Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ 18ο ΑΙΩΝΑ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΓΝΩΡΙΣΜΑ της απολυταρχικής περιόδου του 17ου - 18ου αιώνα ήταν η συγκέντρωση της εξουσίας στα χέρια του ηγεμόνα. Ο ηγεμόνας ήταν ταυτόχρονα παράγων της νομοθετικής, της εκτελεστικής και της δικαστικής εξουσίας. Παράλληλα, η κρατική οικονομία και τα κρατικά έσοδα ταυτιζόνταν με το θησαυροφυλάκιο του, ενώ το περιεχόμενο και η αποστολή της τότε οικονομίας ήταν η στήριξη της στρατιωτικής ισχύος για προπαρασκευή και διεξαγωγή πολέμων. Η φορολογία την εποχή εκείνη είχε άτακτο χαρακτήρα, ήταν σκληρή, άνευ μεθόδου και απέβλεπε σε αύξηση των προσόδων της εξουσίας. Ο πόλεμος ήταν συνδεδεμένος με την πολιτική και οικονομική φιλοσοφία της τότε εποχής, όπου ο ηγε-

μόνας επιζητούσε την αύξηση της δύναμης του κράτους έναντι των άλλων κρατών, ενώ ο εγωιστικός ανταγωνισμός των κρατών μεταξύ τους ενίσχυε τη βαριά φορολογία ως κύριο μέσον χρηματοδότησης των πολέμων. Γι' αυτό και η εισπραξη εσόδων για τη λειτουργία του δημοσίου τομέα ήταν ο κύριος σκοπός της φορολογίας. Η φορολογία, ως εργαλείο οικονομικής πολιτικής και αναδιανομής του εισοδήματος, σπάνια συναντάται στη πρόμημη μετα-εμποροκρατική σκέψη του 17ου και των αρχών του 18ου αιώνα.

Στα τέλη, όμως, του 17ου αιώνα, εμφανίζεται η θεωρία του *John Locke* για την προστασία της ιδιοκτησίας ως γενεσιουργού αιτίας της δημιουργίας μιας κεντρικής αρχής, γεγονός που οδήγησε

στο δόγμα της εθελοντικής συμμετοχής των ατόμων στα έξοδα λειτουργίας του κράτους. Επίσης, κάποιοι στασιαστές την εποχή εκείνη υποστήριξαν ότι η δομή των φόρων εξαρτάται και από τη μορφή διακυβέρνησης.

Τόνισαν ότι στο μοναρχικό, ή αριστοκρατικό, πολίτευμα η επιβολή των φόρων είναι άνοση και αυθαίρετη (εις βάρος των πτωχών), ενώ, όταν υπάρχει φιλελεύθερη εξουσία, δηλαδή περιορισμένη και ελεγχόμενη κεντρική εξουσία, η θέσπιση των φόρων είναι περισσότερο εθελοντική και οικονομικά δίκαιη. Οικονομολόγοι του 18ου αιώνα, όπως ο *Stewart*, ο *Smith* κ.ά., πίστευαν ότι οι φόροι πρέπει να θεσπίζονται από τις εξής αρχές και κανόνες, που ισχύουν και σήμερα:

- 1) Πρέπει να καταβάλλονται εθελοντικά και όχι με καταναγκαστικό τρόπο.
- 2) Δεν πρέπει να εμποδίζουν τις οικονομικές συναλλαγές των ατόμων.
- 3) Η επιβολή των φόρων πρέπει να είναι ανάλογη προς τις οικονομικές δυνατότητες των ατόμων.
- 4) Πρέπει να υπάρχει σταθερή φορολογική βάση.
- 5) Οι φόροι πρέπει να έχουν μικρές δαπάνες συλλογής.
- 6) Πρέπει να παρέχονται ευκολίες πληρωμής στους φορολογουμένους.
- 7) Δεν πρέπει να μειώνουν τα οικονομικά κίνητρα των ατόμων, και
- 8) Δεν πρέπει να θεωρούνται από τα άτομα ως οικονομικές επιβάρυνσεις, αλλά ως δαπάνες για την παροχή υπηρεσιών (προστασία ιδιοκτησίας) εκ μέρους των κεντρικών αρχών.

Στις ημέρες μας, γνωρίζουμε ότι η φορολογική υποχρέωση νομικά θεμε-

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝ ΕΞΠΡΕΣ

AMERICAN EXPRESS BANK LTD

ΜΗΝΙΑΙΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2002

AM 6081/06/B/86/49

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

ΤΑΜΕΙΟΝ - ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΕΥΡΩ 131.693.384,42	ΚΑΤΑΒΕΣΕΙΣ ΠΕΛΑΤΩΝ	ΕΥΡΩ 149.560.425,33
ΛΟΓΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	+ 971.116,52	ΕΡΑΦΕΙΑ ΚΑΤΑ ΕΣΤΕΡΠΩΝ	+ 38.349.016,75
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΡΕΔΟΓΡΑΦΑ	+ 285.776,96	ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΕΝΤΟΜΕΣ ΠΛΗΡΩΤΕΣ	+ 1.071.579,68
ΔΑΝΕΙΑ ΠΡΟΣΕΩΘΗΜΕΝΕΣ	+ 50.065.371,64	ΛΟΓΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	+ 3.337.308,45
ΛΟΓΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	+ 1.637.669,26	ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΡΟΒΛΗΝΕΣ	+ (7.454.798,41)
ΣΥΝΟΛΟ	ΕΥΡΩ 184.863.538,80	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΥΡΩ 184.863.538,80
ΑΓΓΡΑΦΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ	+ 115.679.957,80	ΑΓΓΡΑΦΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ	+ 115.679.957,80
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	ΕΥΡΩ 300.543.486,60	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	ΕΥΡΩ 300.543.486,60

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΣΤΑΚΗΣ

Ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΔΡΥΔΑΚΗΣ

As Αριθμός ΟΒΕ ΕΚΔΕΛ Α Τόλης

Αθήνα 23 Ιανουαρίου 2002